

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קטו.

עין משפט
נר מצוה

קבא א ב מ"י פ"ג מהל'
מלוה וזה ה"ל ה'
סוג לאוין קפח טו"ע
ח"מ פ"ז א פ"ג טו:
קבא ג ד ה מ"י שם
הלכה ז טו"ע שם
ספיק ד:
קבא ו ד מ"י שם הלכה א
ז ועיין דבשנות
ובמ"מ טו"ע שם ספיק
ד:
קבא ח מ"י שם הלכה ז
טו"ע שם פ"ג ו:
קבא ט מ"י שם הל' ג
ועיין דבשנות
ובמ"מ:

מוסף רש"י

בני אם ערבת לרעך
תקעת לזר כפ"ך. גשיל
זר לערבו בממון, או אם
נוקשה באמרי פ"ך.
הקטנות דברים, עשה
ואת והנצל כי באת
בכך רעך. על עסקי
ממון, לך התרפס. יד
ופרע לו, ועל מוקש אמרי
פ"ך, אם הקטנות, רחב
רעך, הרבה רעים לבקש
הימנו מחילה, רעך תבא
דקרא מלא כתיב, לפי
סודו לשון רעים (ויחזק)
(19). עשירה ממשכנין
אותה. לפי שאינה לריבה
לזונו כמות להחזירו
לה נללה (פסחין ד"א).
שאתה חייב להחזיר
לה. דטעמא מאי אמר
רחמנא לא תחבול בגד
אלמנה, מפני שאתה לרץ
להחזיר לה עבונה לערב
ומתוך כך שאתה יוצא
ונכנס תמיד אללה, שחיות
למשכן וערבות להחזיר,
אתה משיאה שם רע
בשכנותיה (קדושין סח): או:
משיאה שם רע, שמכנס
למיתן שחיות וערבות
(פסחין ד"א).

למה ממשכנין מעיקרא. הקשה ה"ר אלחנן ולמה חזרם
וממשכנין וי"ל כדי שלא יוכל הלוה לכפור וגם ימנע
לפרוע חובו ולבקש מעות כי מתבייש שכל יום יום יחזירו משכנו
ומ"מ לא רצה הגמרא לתקן כן כשאומר למה ממשכנו מעיקרא
דעדיפא מנייה משני ליה:

אלמנה בין שהיא ענייה בין
שהיא עשירה אין
ממשכנין אותה. וא"ת אמאי לא
פריך מהכא לשמואל (י) דמשמע הא
אחרים ממשכנין וליכא למימר דהאי
אין ממשכנין (ה) דהיינו אין מנתחין
הא אחרים מנתחין דהא לא תחבול
כתיב דמשמע צדיק ומנלן לאסור
ניתוח דמדדנן ליכא למיגזר בשליש
צ"ד גזירה שמה יכנס צדיקו דשליש
צ"ד ליכא למיגזר מדשירי בעלמא
לנתח ולא גזרינן ואין סבירא לגזור
באלמנה יותר משום דלית בה תרי
לאוין וי"ל דלכך לא פריך ממתניתין
דהכא משום דאיכא למידימי אין ממשכנין
אותה משום לאו דלא תחבול הא אחרים
לית בה האי לאו לכך עדיפא ליה
למיפרך מבדייתא ור"ש דקאמר בגמ'
עשירה ממשכנין אותה איכא למימר
נמי דסבירא כשמואל וממשכנין היינו
מנתחין דלדידיה ענייה דקאמר אין
ממשכנין אותה היינו אין מנתחין
דטעמא דאתה משיאה שם רע
בשכנותיה שייך אפילו צניעותא והא
דכתיב רחמנא לא תחבול ולא כתיב
לא תנתח היינו כדי לחייב על משכון
שני לאוין אבל קשה דאי סבירא ר"ש
כשמואל ולא שרי בעשירה אלא ניתוח
ות"ק שרי ניתוח בין בעשירה בין
בענייה א"כ מממיר ר"ש יותר מת"ק
ולשון הבדייתא משמע שצא להקל
ולהחמיר בעשירה מה שאסר ת"ק לכך
נראה דר"ש לית ליה דשמואל ומתיר
למשכן עשירה ושאר בני אדם וה"מ
למפרך שפיר לשמואל מר"ש אלא
דלא איירי ר"ש במתני' אלא בבדייתא
ושפיר פריך מבדייתא אחריתי ועוד
נראה לפרש דלכ"ע לא יחבול ריחים
ולא תחבול בגד אלמנה אחת קרא
לאסור בה ניתוח דשרי בעלמא והא
דאפקיה בלשון חבלה ולא בלשון
ניתוח כדי לעצור במשכון צנני
לאוין ולהכי לעיל כי אקשינן מנייהו
לשמואל דאיטריך לשנוי לעצור צנני
לאוין ולא קאמר לאסור ניתוח
משום דהוה קשה ליה אמאי אפקיה
בלשון חבלה ואע"ג דאיטריך לשני

למה חזרין וממשכנין. הרי עליו להחזיר לו למחר: שלא תהא
צניעות משכנו. דלמדי משכנו צדו והמלוה על המשכון אינו
משכנו: ולא יעשה מטלטלין אלא צניו. (י) שלא ימות צדו המשכון
מוחזר לו ויהא מטלטלין אלא צניו: טעמא דהדר משכניו. שהיה

למה חזרין וממשכנין *שלא תהא שביעית
משכנתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו
מעמא דהדר ומשכניה הא לא הדר ומשכניה
לא אמר רב אדא בר מתנא ולא תרצוי קא
מתרצת לה תריץ הכי ובי מאחר שמוחזרין
למה ממשכנין מעיקרא שלא תהא שביעית
משכנתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו
(ת"ר) ילא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו לביתו
אי אתה נכנס אבל *אתה נכנס לביתו של
ערב וכן הוא אומר *לקח בגדו כי ערב זר
וגו' ואומר *בני אם ערבת לרעך תקעת לזר
כפ"ך נוקשה באמרי פ"ך גלכדת באמרי פ"ך
עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכך
רעך לך התרפס *ורחב רעך אם מומן יש
לו בידך התר לו פיסת יד ואם לאו הרבה
עליו רעים לצד שני לביתו אי אתה נכנס
דאבל אתה נכנס לשכר כתף לשכר חמר
לשכר פונדק לשכר דיוקנאות יכול אפילו
זקן עליו במלוה ה"ל משאת מאומה: *מתני'
אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה
אין ממשכנין אותה שנאמר *לא תחבול
בגד אלמנה: *גמ' ת"ר *אלמנה בין שהיא עשירה אין
ממשכנין אותה דברי ר' יהודה ר"ש אומר עשירה ממשכנין אותה ענייה אין
ממשכנין אותה *שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה
למימרא דר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ור"ש *דריש טעמא דקרא והא
איכא שמעינן להו *דתנא *ולא ירבה לו נשים ר' יהודה אומר מרבה הוא
ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר"ש אומר אפילו אחת והיא מסירה את
לבו ה"ל לא ישאנה א"כ מה ת"ל ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל
לעולם ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ושאינה הכא דמפרש קרא ולא
ירבה לו נשים ולא יסור מאי טעמא לא ירבה לו נשים משום דלא
יסור ור"ש מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא לכתוב רחמנא לא
ירבה ולא בעינן לא יסור ואנא ידענא מאי טעמא לא ירבה משום
דלא יסור לא יסור דכתב רחמנא למה לי אפילו אחת ובמסירה את
לבו הרי זה לא ישאנה: *מתני' *החובל את הריחים עובר משום לא
תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר *לא יחבול ריחים ורכב *ולא
ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר
כי נפש הוא חובל: *גמ' אמר רב הונא חבל ריחים לוקה שתים
משום ריחים ומשום כי נפש הוא חובל ריחים ורכב לוקה שלש משום
ריחים ורכב ומשום כי נפש הוא חובל *ורב יהודה אמר חבל ריחים
לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שתים כי נפש הוא חובל
לשאר

(א) צ"ב קטג: (ב) ויחזק
(ג) סנהדרין כ"ה
(ד) נע"י בסנהדרין כ"ה. וליך
ק"ת י"סו"פ (ה) נסמן
בדקדוקין ס"א (ו) צ"ל דמן
יעיף, (ז) כפ"ל שם
(ח) [לעיל ק"ה, ט] רש"י
צ"ל אפילו ניתוח בכלים
וכי',

תורה אור השלם

- 1 בי תשרי ברעך משאת
מאומה לא תבא אל
ביתו לעבט עבטו:
דברים כ ד
- 2 לקח בגדו כי ערב זר
ובער נקרה תכלה:
משלי כ טז
- 3 בני אם ערבת לרעך
תקעת לזר כפ"ך: נוקשה
באמרי פ"ך. נלכדת
באמרי פ"ך: עשה זאת
אפוא בני והנצל כי באת
בכך רעך לך התרפס
ורחב רעך:
משלי ו א ב ג
- 4 לא תשה משפט גר
יתום ולא תחבל בגד
אלמנה: דברים כו יז
- 5 ולא ירבה לו נשים
ולא יסור לבבו וכתב
והקב לא ירבה לו מאד:
דברים יז יז
- 6 לא יחבל ריחים ורכב
כי נפש הוא חבל:
דברים כו יז

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אלמנה וכו'
אין ממשכנין היינו כ"ל
ואות ד' נמחק: